

KODEKS POSTĘPOWANIA CYWILNEGO

POSTĘPOWANIE PROCESOWE

Komentarz

redakcja naukowa Olga M. Piaskowska

Magdalena Kuchnio, Agata Majchrowska, Karolina Panfil
Joanna Parafianowicz, Aleksandra Partyk, Olga M. Piaskowska
Aleksandra Rutkowska, Dariusz Rutkowski, Arkadiusz Turczyn

NOWELIZACJA KPC 2019

KOMENTARZE

KODEKS POSTĘPOWANIA CYWILNEGO

POSTĘPOWANIE PROCESOWE

Komentarz

redakcja naukowa Olga M. Piaskowska

Magdalena Kuchnio, Agata Majchrowska, Karolina Panfil
Joanna Parafianowicz, Aleksandra Partyk, Olga M. Piaskowska
Aleksandra Rutkowska, Dariusz Rutkowski, Arkadiusz Turczyn

KOMENTARZE

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

Stan prawny na 7 listopada 2019 r.

Recenzent

Dr hab. Michał Krakowiak, prof. UŁ

Wydawca

Magdalena Stojek-Siwińska

Redaktor prowadzący

Adam Choiński

Opracowanie redakcyjne

Szymon Makuch, Bartosz Stanisławski – JustLuk

Projekt okładek serii

Wojtek Kwiecień-Janikowski, Przemek Dębowski

Łamanie

Krystyna Szych – JustLuk

Komentarze do poszczególnych artykułów napisali:

Magdalena Kuchnio: art. 98–110, 117–124, 394–398

Agata Majchrowska: art. 479⁴⁶–479⁸⁸, 505¹⁵–505³⁹

Karolina Panfil: art. 203¹, 398²²–398²⁴, 480¹–480⁴, 484¹–497

Joanna Parafianowicz: art. 86–97, 125–182, 184–186, 425–458, 478, 479

Aleksandra Partyk: art. 19–85, 363–391¹

Olga M. Piaskowska: art. 1–18, 186¹–205, 316–362¹, 399–416¹, 424¹–424¹², 499–505¹⁴

Aleksandra Rutkowska: art. 149¹, 183¹–183¹⁵, 459–477^{14a}

Dariusz Rutkowski: art. 458¹–458¹³

Aleksandra Rutkowska, Dariusz Rutkowski: art. 205¹–226²

Arkadiusz Turczyn: art. 227–315, 398¹–398²¹, 479²⁸–479³⁰, 479^{31a}–479⁴⁵

© Copyright by

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2020

ISBN 978-83-8187-129-7

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 22 535 82 19

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Spis treści

Wykaz skrótów	31
Przedmowa	37
Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2019 r. poz. 1460 ze zm.) (wyciąg)	39
Tytuł wstępny. Przepisy ogólne	41
Art. 1. [Sprawa cywilna]	41
Art. 2. [Droga sądowa]	43
Art. 3. [Zasada prawdy materialnej]	47
Art. 4. (uchylony)	50
Art. 4 ¹ . [Nadużycie prawa procesowego]	51
Art. 5. [Udzielanie pouczeń]	59
Art. 5. [<i>Udzielanie pouczeń</i>]	59
Art. 6. [Zasada szybkości]	61
Art. 7. [Udział prokuratora]	63
Art. 8. [Udział organizacji pozarządowej]	63
Art. 9. [Zasada jawności]	64
Art. 9 ¹ . [Rejestrowanie posiedzeń przez strony]	67
Art. 10. [Ugodowe załatwianie spraw]	71
Art. 11. [Wiążąca moc wyroku skazującego]	74
Art. 12. [Roszczenie adhezyjne]	78
Art. 13. [Tryby i rodzaje postępowania]	80
Art. 14. (uchylony)	82
CZĘŚĆ PIERWSZA. POSTĘPOWANIE ROZPOZNAWCZE	83
Księga pierwsza. Proces	83
Tytuł I. Sąd	83
Dział I. Właściwość sądu	83
Przepis wstępny	83
Art. 15. [<i>Perpetuatio fori</i>]	83
Rozdział 1. Właściwość rzeczowa	84
Oddział 1. Podstawy właściwości	84
Art. 16. [Właściwość sądu rejonowego]	84

Art. 17.	[Właściwość sądu okręgowego]	86
Art. 18.	[Przekazanie sprawy sądowi okręgowemu]	89
Oddział 2.	Wartość przedmiotu sporu	91
Art. 19.	[Wartość przedmiotu sporu w sprawach majątkowych] ..	91
Art. 20.	[Roszczenia akcesoryjne]	97
Art. 21.	[Kumulacja roszczeń]	99
Art. 22.	[Wartość przedmiotu sporu w sprawach o świadczenia powtarzające się]	101
Art. 23.	[Wartość przedmiotu sporu w sprawach najmu lub dzierżawy]	102
Art. 23 ¹ .	[Wartość przedmiotu sporu w sprawach pracowniczych]	103
Art. 23 ² .	[Wartość przedmiotu sporu w sprawach o wydanie nieruchomości]	105
Art. 24.	[Wartość przedmiotu sporu w sprawach o zabezpieczenie, zastaw, hipotekę]	106
Art. 25.	[Sprawdzenie wartości przedmiotu sporu]	107
Art. 26.	[Niedopuszczalność ponownego badania wartości przedmiotu sporu]	113
Rozdział 2.	Właściwość miejscowa	115
Oddział 1.	Właściwość ogólna	115
Art. 27.	[<i>Actor sequitur forum rei</i>]	115
Art. 28.	[Właściwość według miejsca pobytu pozwanego]	122
Art. 29.	[Właściwość w sprawach przeciwko Skarbowi Państwa]	122
Art. 30.	[Właściwość w sprawach przeciwko osobom prawnym i innym podmiotom]	124
Oddział 2.	Właściwość przemienna	125
Art. 31.	[Definicja właściwości przemiennej]	125
Art. 32.	[Właściwość w sprawach o alimenty, ustalenie ojcostwa]	129
Art. 33.	[Właściwość w sprawach przeciwko przedsiębiorcy]	131
Art. 34.	[Właściwość w sprawach ze sporów wynikających z umów]	133
Art. 35.	[Właściwość w sprawach z deliktów]	137
Art. 35 ¹ .	[Właściwość w sprawach o ochronę dóbr osobistych naruszonych przy wykorzystaniu środków masowego przekazu]	139
Art. 36.	[Właściwość w sprawach o należność pełnomocnika] ...	141
Art. 37.	[Właściwość w sprawach o roszczenie z najmu lub dzierżawy nieruchomości]	142
Art. 37 ¹ .	[Właściwość w sprawach z weksla i czeku]	143
Art. 37 ² .	[Właściwość w sprawach o roszczenie z czynności bankowej]	144

Oddział 3. Właściwość wyłączna	146
Art. 38. [Właściwość w sprawach o własność lub inne prawa rzeczowe na nieruchomości]	146
Art. 39. [Właściwość w sprawach spadkowych]	149
Art. 40. [Właściwość w sprawach ze stosunku członkostwa]	150
Art. 41. [Właściwość w sprawach małżeńskich]	152
Art. 42. [Właściwość w sprawach między rodzicami a dziećmi oraz między przysposabiającymi a przysposobionymi]	153
Oddział 4. Przepisy szczególne	154
Art. 43. [Wybór sądu w przypadku właściwości kilku sądów]	154
Art. 44. [Wyznaczenie sądu przez sąd przełożony]	155
Art. 44 ¹ . [Przekazanie sprawy innemu sądowi przez Sąd Najwyższy]	157
Art. 44 ² . [Obowiązki sądu, z którego działalnością związane jest dochodzone roszczenie]	163
Art. 45. [Oznaczenie sądu przez Sąd Najwyższy]	165
Art. 46. [<i>Prorogatio fori</i>]	166
Dział II. Skład sądu	169
Art. 47. [Skład sądu pierwszej instancji]	169
Art. 47 ¹ . [Kompetencje referendarza]	177
Art. 47 ² . [Wydawanie zarządzeń przez asystenta sędziego]	179
Dział III. Wyłączenie sędziego	187
Art. 48. [<i>Iudex inhabilis</i>]	187
Art. 48 ¹ . [Wyznaczenie innego równoważnego sądu do rozpoznania sprawy w następstwie wyłączenia sędziego]	196
Art. 49. [<i>Iudex suspectus</i>]	200
Art. 50. [Wniosek o wyłączenie]	205
Art. 51. [Zawiadomienie o podstawie wyłączenia]	207
Art. 52. [Rozpoznanie wniosku o wyłączenie]	208
Art. 53. (utracił moc)	211
Art. 53 ¹ . [Ponowny wniosek o wyłączenie]	211
Art. 54. [Wyłączenie referendarza sądowego, ławników, innych organów i prokuratora]	213
Tytuł II. Prokurator	215
Art. 55. [Powództwo na rzecz oznaczonej osoby]	215
Art. 56. [Wstąpienie do sprawy]	217
Art. 57. [Pozew przeciwko wszystkim stronom]	219
Art. 58. [Zakres <i>rei iudicatae</i>]	222
Art. 59. [Zawiadomienie prokuratora]	223
Art. 60. [Uprawnienia prokuratora]	224
Tytuł III. Organizacje pozarządowe	227
Art. 61. [Zdolność postulacyjna organizacji pozarządowej]	227
Art. 62. [Odpowiednie stosowanie przepisów o prokuratorze]	231

Art. 63.	[Przedstawienie poglądu przez organizację pozarządową]	232
Tytuł IIIa. Państwowa Inspekcja Pracy		234
Art. 63 ¹ .	[Uprawnienia inspektorów pracy]	234
Art. 63 ² .	[Odpowiednie stosowanie przepisów o prokuratorze] . . .	234
Tytuł IIIb. Powiatowy (miejski) rzecznik konsumentów		236
Art. 63 ³ .	[Uprawnienia rzecznika konsumentów]	236
Art. 63 ⁴ .	[Odpowiednie stosowanie przepisów o prokuratorze] . . .	240
Tytuł IIIc. Podmioty uprawnione do udziału w postępowaniu na podstawie odrębnych przepisów		242
Art. 63 ⁵ .	[Podmioty uprawnione do udziału w postępowaniu na podstawie odrębnych przepisów]	242
Tytuł IV. Strony		244
Dział I. Zdolność sądowa i procesowa		244
Art. 64.	[Zdolność sądowa]	244
Art. 65.	[Zdolność procesowa]	251
Art. 66.	[Działanie przez przedstawiciela ustawowego]	254
Art. 67.	[Zdolność procesowa osób prawnych, innych jednostek oraz Skarbu Państwa]	258
Art. 68.	[Obowiązek udokumentowania umocowania]	260
Art. 69.	[Ustanowienie kuratora dla osoby bez zdolności procesowej, bez przedstawiciela ustawowego lub bez organów lub osób uprawnionych do jej reprezentowania]	262
Art. 70.	[Uzupełnienie braków, dopuszczenie tymczasowe]	265
Art. 71.	[Zniesienie postępowania dotkniętego brakami]	267
Dział II. Współuczestnictwo w sporze		269
Art. 72.	[Rodzaje współuczestnictwa]	269
Art. 73.	[Zasada samodzielności działania; współuczestnictwo jednolite]	278
Art. 74.	[Samodzielne popieranie sprawy przez współuczestników]	281
Dział III. Interwencja główna i uboczna		283
Art. 75.	[Interwencja główna]	283
Art. 76.	[Interwencja uboczna]	284
Art. 77.	[Wstąpienie interwenienta ubocznego]	290
Art. 78.	[Opozycja]	292
Art. 79.	[Uprawnienia interwenienta ubocznego]	295
Art. 80.	[Doręczenia i zawiadomienia dla interwenienta ubocznego]	296
Art. 81.	[Interwencja samoistna]	297
Art. 82.	[Niedopuszczalność zarzutu]	299
Art. 83.	[Wejście interwenienta ubocznego na miejsce strony] . . .	300

Dział IV. Przypozwanie	301
Art. 84. [Przypozwanie]	301
Art. 85. [Niedopuszczalność zarzutu przy przypozwaniu]	302
Dział V. Pełnomocnicy procesowi	304
Art. 86. [Działanie osobiście lub przez pełnomocnika]	304
Art. 87. [Osoby mogące pełnić funkcję pełnomocnika]	306
Art. 87 ¹ . [Przymus adwokacko-radcowski]	310
Art. 88. [Rodzaje pełnomocnictw]	311
Art. 89. [Obowiązek dołączenia pełnomocnictwa]	312
Art. 90. [Podpis na pełnomocnictwie udzielonym przez osobę niemogącą pisać]	316
Art. 91. [Zakres pełnomocnictwa procesowego]	318
Art. 92. [Kryteria oceny umocowania]	320
Art. 93. [Prostowanie lub odwoływanie oświadczeń pełnomocnika]	321
Art. 94. [Wypowiedzenie pełnomocnictwa]	322
Art. 95. [Odpowiednie stosowanie]	324
Art. 96. [Wygaśnięcie pełnomocnictwa]	325
Art. 97. [Tymczasowe dopuszczenie pełnomocnika]	326
Tytuł V. Koszty procesu	330
Dział I. Zwrot kosztów procesu	330
Art. 98. [Koszty procesu]	330
Art. 98 ¹ . [Koszty mediacji]	340
Art. 99. [Koszty zastępstwa procesowego]	341
Art. 100. [Wzajemne zniesienie lub stosunkowe rozdzielenie kosztów]	343
Art. 101. [Zwrot kosztów mimo uwzględnienia powództwa]	345
Art. 102. [Zwrot kosztów zgodnie z zasadą słuszności]	347
Art. 103. [Koszty wywołane niesumiennym lub oczywiście niewłaściwym postępowaniem]	349
Art. 104. [Koszty procesu, w którym zawarto ugodę]	353
Art. 104 ¹ . [Koszty mediacji zakończonej ugodą]	354
Art. 105. [Zwrot kosztów między współuczestnikami]	355
Art. 106. [Koszty związane z udziałem prokuratora]	356
Art. 107. [Koszty interwenienta ubocznego]	358
Art. 108. [Rozstrzygnięcie o kosztach]	359
Art. 108 ¹ . [Postanowienie uzupełniające]	364
Art. 109. [Wygaśnięcie roszczenia o zwrot kosztów; ustalanie wysokości]	366
Art. 110. [Zwrot kosztów od świadka, biegłego, pełnomocnika lub przedstawiciela ustawowego]	371
Dział II. Pomoc prawna z urzędu	373
Art. 111–116. (uchylone)	373
Art. 117. [Pełnomocnik z urzędu]	373

Art. 117 ¹ .	[Pełnomocnik dla osoby fizycznej]	381
Art. 117 ² .	[Oddalenie wniosku o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego]	384
Art. 117 ³ .	[Wyznaczenie adwokata lub radcy prawnego]	385
Art. 118.	[Skutek ustanowienia pełnomocnika z urzędu]	387
Art. 119.	[Wygaśnięcie pełnomocnictwa urzędowego, zwolnienie pełnomocnika]	391
Art. 119 ¹ .	[Dochodzenie w sprawie ustalenia rzeczywistego stanu majątkowego]	392
Art. 120.	[Cofnięcie ustanowienia pełnomocnika z urzędu]	393
Art. 121.	(uchylony)	394
Art. 122.	[Koszty pełnomocnika z urzędu]	394
Art. 123.	[Postanowienia w przedmiocie ustanowienia pełnomocnika z urzędu]	397
Art. 124.	[Wpływ wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu na tok sprawy]	398
Tytuł VI. Postępowanie		402
Dział I. Przepisy ogólne o czynnościach procesowych		402
Rozdział 1. Pisma procesowe		402
Art. 125.	[Pisma procesowe – sposób wnoszenia]	402
Art. 126.	[Ogólne warunki pism procesowych]	405
Art. 126 ¹ .	[Obowiązek podania wartości przedmiotu sporu lub wartości przedmiotu zaskarżenia]	409
Art. 126 ² .	[Żądanie należnej opłaty]	410
Art. 127.	[Pisma przygotowawcze]	411
Art. 128.	[Obowiązek dołączenia odpisów i załączników]	412
Art. 129.	[Oryginał dokumentu]	412
Art. 130.	[Uzupełnienie braków formalnych; zwrot pisma]	414
Art. 130 ¹ .	[Braki pism wnoszonych na urzędowych formularzach lub informatycznych nośnikach danych]	417
Art. 130 ^{1a} .	[Zwrot pisma bez wezwania do usunięcia jego braków]	418
Art. 130 ² .	[Zwrot i odrzucenie pisma bez wezwania do uiszczenia opłaty]	419
Art. 130 ³ .	[Obowiązek uiszczenia lub uzupełnienia opłaty w toku postępowania]	420
Art. 130 ⁴ .	[Zaliczka na poczet wydatków]	421
Art. 130 ⁵ .	[Udział referendarza]	423
Rozdział 2. Doręczenia		423
Art. 131.	[Tryb doręczania]	423
Art. 131 ¹ .	[Doręczenie elektroniczne]	427
Art. 132.	[Doręczenia między pełnomocnikami profesjonalnymi]	428
Art. 133.	[Sposoby doręczeń]	434
Art. 134.	[Doręczenia w dni wolne od pracy i w porze nocnej]	436
Art. 135.	[Miejsce doręczenia]	437

Art. 136.	[Zawiadomienie o zmianie miejsca zamieszkania]	437
Art. 137.	[Doręczenia żołnierzom, funkcjonariuszom i osobom pozbawionym wolności]	439
Art. 138.	[Doręczenia zastępcze]	441
Art. 139.	[Niemożność doręczenia lub odmowa przyjęcia]	443
Art. 139 ¹ .	[Doręczenie pierwszego pisma procesowego przez komornika]	446
Art. 140.	[Odpisy]	447
Art. 141.	[Doręczenie pełnomocnikowi]	448
Art. 142.	[Potwierdzenie odbioru]	449
Art. 143.	[Doręczenie kuratorowi]	449
Art. 144.	[Ustanowienie kuratora osoby nieznannej z miejsca pobytu]	450
Art. 145.	[Doręczenie przez wywieszenie w sądzie]	453
Art. 146.	[Kompetencje kuratora – odpowiednie stosowanie przepisów]	453
Art. 147.	[Nieuzasadnione żądanie ustanowienia kuratora lub wywieszenia pisma]	454
Rozdział 3.	Posiedzenia sądowe	456
Art. 148.	[Rodzaje posiedzeń]	456
Art. 148 ¹ .	[Rozpoznanie sprawy na posiedzeniu niejawnym]	457
Art. 149.	[Wyznaczanie posiedzeń]	458
Art. 149 ¹ .	[Sposób dokonywania wezwań przez sąd]	459
Art. 150.	[Wezwanie na posiedzenie]	460
Art. 151.	[Miejsce posiedzenia. Przeprowadzenie posiedzenia na odległość]	462
Art. 152.	[Wstęp na posiedzenie]	463
Art. 153.	[Posiedzenie przy drzwiach zamkniętych]	465
Art. 154.	[Wstęp na posiedzenie przy drzwiach zamkniętych]	467
Art. 155.	[Uprawnienia przewodniczącego]	468
Art. 156.	[Odroczenie]	469
Art. 156 ¹ .	[Pouczenie stron o prawdopodobnym wyniku sprawy]	470
Art. 156 ² .	[Uprzedzenie stron o możliwości podjęcia rozstrzygnięcia na innej podstawie prawnej]	472
Art. 157.	[Sporządzenie protokołu lub notatki urzędowej]	474
Art. 158.	[Treść protokołu]	475
Art. 159.	(uchylony)	477
Art. 160.	[Sprostowanie lub uzupełnienie protokołu]	477
Art. 161.	[Załącznik do protokołu]	478
Art. 162.	[Zastrzeżenie do protokołu]	478
Art. 162 ¹ .	(uchylony)	480
Art. 163.	[Środki przymusu]	480
Rozdział 4.	Terminy	481
Art. 164.	[Termin sądowy]	481
Art. 165.	[Obliczanie terminów]	482

Art. 166.	[Wniosek o przedłużenie lub skrócenie terminu]	487
Rozdział 5.	Uchybienie i przywrócenie terminu	487
Art. 167.	[Bezskuteczność]	487
Art. 168.	[Przywrócenie terminu]	488
Art. 169.	[Wniosek o przywrócenie terminu]	489
Art. 170.	[Niedopuszczalność przywrócenia terminu]	494
Art. 171.	[Odrzucenie wniosku]	495
Art. 172.	[Skutki zgłoszenia wniosku]	495
Rozdział 6.	Zawieszenie postępowania	496
Art. 173.	[Zawieszenie z mocy prawa]	496
Art. 174.	[Zawieszenie z urzędu]	498
Art. 175.	[Zawieszenie ze względu na śmierć pełnomocnika]	501
Art. 175 ¹ .	[Termin do wskazania nowego pełnomocnika]	502
Art. 176.	[Zawieszenie na wniosek spadkobiercy lub Bankowego Funduszu Gwarancyjnego]	503
Art. 177.	[Zawieszenie fakultatywne]	503
Art. 178.	[Zawieszenie na zgodny wniosek stron]	507
Art. 178 ¹ .	[Wskazanie podstawy prawnej rozstrzygnięcia w postanowieniu o zawieszeniu postępowania]	507
Art. 179.	[Bieg terminów]	507
Art. 180.	[Podjęcie postępowania z urzędu]	509
Art. 181.	[Podjęcie postępowania na wniosek]	511
Art. 181 ¹ .	[Podjęcie postępowania z udziałem zarządcy sukcesyjnego]	511
Art. 182.	[Umorzenie zawieszzonego postępowania]	512
Art. 182 ¹ .	(uchylony)	514
Art. 183.	(uchylony)	514
Dział II.	Postępowanie przed sądami pierwszej instancji	515
Rozdział 1.	Mediacja i postępowanie pojednawcze	515
Oddział 1.	Mediacja	515
Art. 183 ¹ .	[Charakter mediacji]	515
Art. 183 ² .	[Mediator]	518
Art. 183 ³ .	[Bezstronność mediatora]	522
Art. 183 ^{3a} .	[Metody mediacji]	523
Art. 183 ⁴ .	[Tajemnica mediacji]	525
Art. 183 ⁵ .	[Wynagrodzenie mediatora]	526
Art. 183 ⁶ .	[Wszczęcie mediacji]	528
Art. 183 ⁷ .	[Wniosek o przeprowadzenie mediacji]	530
Art. 183 ⁸ .	[Skierowanie do mediacji]	530
Art. 183 ⁹ .	[Wyznaczenie mediatora. Zapoznanie się mediatora z aktami sprawy]	533
Art. 183 ¹⁰ .	[Okres mediacji]	535
Art. 183 ¹¹ .	[Posiedzenie mediacyjne]	537
Art. 183 ¹² .	[Protokół z mediacji]	538

Art. 183 ¹³ . [Złożenie protokołu w sądzie]	539
Art. 183 ¹⁴ . [Zatwierdzenie ugody przez sąd]	539
Art. 183 ¹⁵ . [Charakter prawny ugody zawartej przed mediatorem] . . .	540
Oddział 2. Postępowanie pojednawcze	542
Art. 184. [Dopuszczalność ugody]	542
Art. 185. [Tryb postępowania pojednawczego]	546
Art. 186. [Koszty postępowania pojednawczego]	548
Rozdział 2. Pozew	549
Art. 186 ¹ . [Zwrot pisma, z którego nie wynika żądanie rozstrzygnięcia sporu]	549
Art. 187. [Treść pozwu]	551
Art. 187 ¹ . (uchylony)	557
Art. 187 ² –188. (uchylone)	557
Art. 189. [Powództwo o ustalenie]	558
Art. 189 ¹ . [Uprawnienie organów podatkowych]	560
Art. 190. [Świadczenia przyszłe powtarzające się]	561
Art. 191. [Kumulacja roszczeń]	562
Art. 191 ¹ . [Oczywista bezzasadność powództwa]	564
Art. 192. [Skutki doręczenia pozwu]	569
Art. 193. [Zmiana powództwa]	573
Art. 194. [Przekształcenia podmiotowe; dopozwanie]	577
Art. 195. [Wezwanie lub zawiadomienie współuczestników koniecznych; zapozwanie]	581
Art. 196. [Zawiadomienie o toczącym się procesie]	582
Art. 197. (uchylony)	584
Art. 198. [Wezwanie do udziału w sprawie]	585
Art. 199. [Odrzucenie pozwu]	586
Art. 199 ¹ . [Niedopuszczalność odrzucenia pozwu z powodu niedopuszczalności drogi sądowej]	592
Art. 200. [Przekazanie według właściwości]	594
Art. 201. [Badanie trybu postępowania]	598
Art. 202. [Zarzuty procesowe]	599
Art. 202 ¹ . [Zarzut umowy o mediację]	600
Art. 203. [Cofnięcie pozwu]	602
Art. 203 ¹ . [Zarzut potrącenia]	606
Art. 204. [Powództwo wzajemne]	613
Art. 205. [Przekazanie sprawy sądowi okręgowemu na wniosek pозwanego]	615
Rozdział 2a. Organizacja postępowania	617
Art. 205 ¹ . [Zarządzenie doręczenia pozwu; wezwanie do złożenia odpowiedzi na pozew]	617
Art. 205 ² . [Pouczenia doręczane stronom wraz z pozwem lub zarządzeniem doręczenia pozwu]	618
Art. 205 ³ . [Zarządzenie wymiany przez strony pism przygotowawczych]	619

Art. 205 ⁴ .	[Wyznaczenie posiedzenia przygotowawczego]	620
Art. 205 ⁵ .	[Przedmiot i przebieg posiedzenia przygotowawczego] ..	622
Art. 205 ⁶ .	[Zadania przewodniczącego na posiedzeniu przygotawczym]	624
Art. 205 ⁷ .	[Odroczenie posiedzenia przygotowawczego]	625
Art. 205 ⁸ .	[Protokół z przebiegu posiedzenia przygotowawczego] ..	625
Art. 205 ⁹ .	[Plan rozprawy]	626
Art. 205 ¹⁰ .	[Rozstrzygnięcie sporów co do treści planu rozprawy; podpisanie i zatwierdzenie planu rozprawy]	627
Art. 205 ¹¹ .	[Wprowadzanie zmian w planie rozprawy]	629
Art. 205 ¹² .	[Przytaczanie twierdzeń i dowodów a wyznaczenie posiedzenia przygotowawczego]	630
Rozdział 3. Rozprawa		631
Art. 206.	[Wyznaczenie rozprawy]	631
Art. 206 ¹ .	[Przygotowanie rozprawy]	632
Art. 207.	(uchylony)	633
Art. 208.	[Przygotowanie rozprawy]	633
Art. 208 ¹ .	[Sądowe ustalenie właściwego numeru identyfikacyjnego]	634
Art. 209.	[Żądanie przeprowadzenia rozprawy podczas nieobecności strony]	636
Art. 210.	[Przebieg rozprawy]	636
Art. 211.	[Stanowisko strony nieobecnej]	639
Art. 212.	[Ustalanie okoliczności spornych]	640
Art. 213.	[Fakty powszechnie znane; zakres związania uznaniem powództwa]	641
Art. 214.	[Przyczyny odroczenia]	643
Art. 214 ¹ .	[Usprawiedliwienie niestawiennictwa]	647
Art. 215.	[Odroczenie ze względu na wezwanie lub zawiadomienie innych osób]	647
Art. 216.	[Osobiste stawiennictwo strony]	648
Art. 216 ¹ .	[Wysłuchanie małoletniego]	648
Art. 217.	(uchylony)	649
Art. 218.	[Oddzielne rozprawy]	650
Art. 219.	[Połączenie spraw do łącznego rozpoznania]	651
Art. 220.	[Ograniczenie rozprawy do poszczególnych zarzutów lub zagadnień wstępnych]	652
Art. 221.	[Wdanie się w spór]	653
Art. 222.	[Oddalenie zarzutów formalnych]	653
Art. 223.	[Nakłanianie do pojednania]	654
Art. 224.	[Zamknięcie rozprawy i udzielenie głosu stronom]	657
Art. 225.	[Otwarcie zamkniętej rozprawy na nowo]	658
Art. 226.	[Odwołanie od zarządzeń przewodniczącego]	659
Art. 226 ¹ .	[Wysłuchanie stron lub innych osób]	659
Art. 226 ² .	[Skutki nadużycia przez stronę prawa procesowego]	660

Dział III. Dowody	662
Rozdział 1. Przedmiot i ocena dowodów	662
Art. 227. [Przedmiot dowodu]	662
Art. 228. [Fakty notoryczne i znane z urzędu]	664
Art. 229. [Fakty przyznane]	670
Art. 230. [Fakty niezaprzeczone]	672
Art. 231. [Domniemanie faktyczne]	674
Art. 232. [Obowiązek wskazywania dowodów]	679
Art. 233. [Zasada swobodnej oceny dowodów]	684
Art. 234. [Domniemania prawne]	688
Rozdział 2. Postępowanie dowodowe	690
Oddział 1. Przepisy ogólne	690
Art. 235. [Zasada bezpośredniości. Przeprowadzenie dowodu na odległość]	690
Art. 235 ¹ . [Wniosek o przeprowadzenie dowodu]	695
Art. 235 ² . [Przesłanki pominięcia dowodu]	697
Art. 236. [Postanowienie dowodowe]	700
Art. 237. [Wpływ niestawiennictwa stron]	703
Art. 238. [Protokół postępowania przed sędzią wyznaczonym lub przed sądem wezwanym]	703
Art. 239. [Prawa sędziego wyznaczonego i sądu wezwanego]	704
Art. 240. [Związanie postanowieniem dowodowym]	705
Art. 241. [Powtórzenie lub uzupełnienie postępowania dowodowego]	706
Art. 242. [Oznaczenie terminu na przeprowadzenie dowodu]	707
Art. 242 ¹ . [Obowiązki strony wnoszącej o wezwanie na rozprawę świadka, biegłego lub innej osoby]	709
Art. 242 ² . [Przyrzeczenie osoby stawającej przed sądem]	711
Art. 243. [Uprawdopodobnienie]	712
Oddział 2. Dokumenty	713
Art. 243 ¹ . [Stosowanie przepisów do dokumentów zawierających tekst]	713
Art. 243 ² . [Dowody z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy lub do nich dołączone]	714
Art. 244. [Dokument urzędowy]	717
Art. 245. [Dokument prywatny]	720
Art. 246. [Ograniczenia dowodów ze świadków i z przesłuchania stron]	721
Art. 247. [Dowód przeciwko osnowie lub ponad osnowę dokumentu]	723
Art. 248. [Obowiązek przedstawienia dokumentu]	725
Art. 249. [Księgi i dokumenty przedsiębiorstwa]	727
Art. 250. [Odpis lub wyciąg z dokumentu]	728
Art. 251. [Grzywna]	730

Art. 252.	[Zaprzeczanie prawdziwości dokumentu urzędowego]	731
Art. 253.	[Zaprzeczanie prawdziwości dokumentu prywatnego] . . .	733
Art. 254.	[Badanie prawdziwości dokumentu]	734
Art. 255.	[Grzywna]	737
Art. 256.	[Dokument w języku obcym]	737
Art. 257.	[Uszkodzenia dokumentu]	739
Oddział 3.	Zeznania świadków	740
Art. 258.	(uchylony)	740
Art. 259.	[Niemożność bycia świadkiem]	740
Art. 259 ¹ .	[Mediator]	742
Art. 260.	[Współuczestnik sporu]	743
Art. 261.	[Prawo odmowy zeznań]	743
Art. 262.	[Treść wezwania]	746
Art. 263.	[Niemożność stawienia się na wezwanie świadka z powodu choroby, niepełnosprawności lub innej niebędącej się usunąć przeszkody]	748
Art. 264.	[Kolejność przesłuchania]	749
Art. 265.	[Tłumacz]	750
Art. 266.	[Upředzenie świadka; przyrzeczenie]	751
Art. 267.	[Zwolnienie świadka od przyrzeczenia]	753
Art. 268.	[Treść przyrzeczenia]	754
Art. 269.	[Formy składania przyrzeczenia]	754
Art. 270.	(uchylony)	755
Art. 271.	[Zeznanie świadka]	755
Art. 271 ¹ .	[Zeznanie świadka składane na piśmie]	758
Art. 272.	[Konfrontacja świadków]	762
Art. 272 ¹ .	[Przesłuchanie świadka z udziałem biegłego lekarza lub psychologa]	764
Art. 273.	[Odczytanie, uzupełnienie lub sprostowanie zeznań]	765
Art. 274.	[Kary porządkowe]	767
Art. 275.	[Usprawiedliwienie niestawiennictwa]	769
Art. 276.	[Nieuzasadniona odmowa zeznań lub przyrzeczenia]	770
Art. 276 ¹ .	[Odpowiedzialność dyscyplinarna żołnierza]	771
Art. 277.	[Zwrot wydatków świadka]	772
Oddział 4.	Opinia biegłych	775
Art. 278.	[Wezwanie biegłych]	775
Art. 278 ¹ .	[Dopuszczenie dowodu z opinii sporządzonej na zlecenie organu władzy publicznej w innym postępowaniu]	780
Art. 279.	(uchylony)	784
Art. 280.	[Odmowa przyjęcia obowiązku przez biegłego]	784
Art. 281.	[Wyłączenie biegłego]	785
Art. 282.	[Treść przyrzeczenia biegłego]	787

Art. 283.	(uchylony)	790
Art. 284.	[Zarządzenia sądu]	790
Art. 285.	[Uzasadnienie opinii biegłego; opinia łączna; dodatkowy termin]	791
Art. 286.	[Wyjaśnienie opinii; opinia uzupełniająca]	794
Art. 287.	[Grzywna]	797
Art. 288.	[Wynagrodzenie biegłego oraz zwrotu wydatków]	798
Art. 289.	[Odpowiednie stosowanie]	801
Art. 290.	[Opinia instytutu naukowego lub naukowo- -badawczego]	801
Art. 290 ¹ .	[Opinie opiniodawczego zespołu sądowych specjalistów]	804
Art. 291.	[Wynagrodzenie instytutu]	805
Oddział 5.	Oględziny	806
Art. 292.	[Zarządzenie oględzin]	806
Art. 293.	[Przedmiot oględzin]	808
Art. 294.	[Udostępnienie przedmiotu oględzin]	809
Art. 295.	[Zaniechanie oględzin]	810
Art. 296.	[Grzywna]	810
Art. 297.	[Zwrot wydatków]	810
Art. 298.	[Oględziny osoby]	811
Oddział 6.	Przesłuchanie stron	812
Art. 299.	[Dowód z przesłuchania stron]	812
Art. 300.	[Reprezentacja osoby prawnej i Skarbu Państwa]	815
Art. 301.	[Powództwo na rzecz oznaczonej osoby]	817
Art. 302.	[Przesłuchanie jednej strony]	817
Art. 303.	[Sposób przesłuchania; odebranie przyrzeczenia]	820
Art. 304.	[Uprzedzenie o odpowiedzialności karnej]	821
Oddział 7.	Inne środki dowodowe	823
Art. 305.	[Grupowe badanie krwi]	823
Art. 306.	[Pobranie krwi]	826
Art. 307.	[Przeprowadzenie dowodu z grupowego badania krwi]	829
Art. 308.	[Dowody z dokumentów zawierających zapis obrazu lub dźwięku]	830
Art. 309.	[Odpowiednie stosowanie przepisów o dowodach]	834
Rozdział 3.	Zabezpieczenie dowodów	835
Art. 310.	[Przesłanki zabezpieczenia dowodu]	835
Art. 311.	[Sąd właściwy]	837
Art. 312.	[Wniosek o zabezpieczenie dowodu]	838
Art. 313.	[Wypadki niecierpiące zwłoki]	839
Art. 314.	[Wezwanie zainteresowanych]	839
Art. 315.	[Wskazywanie uchybień]	840

Dział IV. Orzeczenia	842
Rozdział 1. Wyroki	842
Oddział 1. Wydanie wyroku	842
Art. 316. [Podstawa rozstrzygnięcia]	842
Art. 317. [Wyrok częściowy]	844
Art. 318. [Wyrok wstępny]	845
Art. 319. [Ograniczenie odpowiedzialności pozwanego]	847
Art. 319 ¹ . [Wskazanie waluty, w jakiej ma być spełnione świadczenia]	848
Art. 320. [Rozłożenie świadczenia na raty]	849
Art. 321. [Zakaz wyrokowania ponad żądanie]	851
Art. 322. [Zasądzenie odpowiedniej sumy]	853
Art. 323. [Zasada bezpośredniości]	856
Art. 324. [Narada]	857
Art. 325. [Sentencja wyroku]	860
Art. 326. [Ogłoszenie wyroku]	860
Art. 327. [Pouczenie co do sposobu i terminów zgłoszenia wniosku o doręczenie wyroku z uzasadnieniem oraz wniesienia środka zaskarżenia]	863
Art. 327 ¹ . [Treść uzasadnienia wyroku]	865
Art. 328. [Pisemne uzasadnienie wyroku]	867
Art. 329. [Termin sporządzenia uzasadnienia]	870
Art. 330. [Podpisanie uzasadnienia]	871
Art. 331. [Doręczenie wyroku z uzasadnieniem]	872
Art. 331 ¹ . [Możliwość wygłoszenia uzasadnienia po ogłoszeniu wyroku i utrwalenia go za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk]	874
Art. 332. [Związanie wyrokiem; umorzenie postępowania wskutek cofnięcia pozwu]	875
Oddział 2. Natychmiastowa wykonalność wyroków	876
Art. 333. [Nadanie wyrokowi rygoru natychmiastowej wykonalności]	876
Art. 334. [Rygor natychmiastowej wykonalności zależny od zabezpieczenia]	877
Art. 335. [Niedopuszczalność orzeczenia rygoru natychmiastowej wykonalności]	878
Art. 336. [Obowiązywanie rygoru natychmiastowej wykonalności]	879
Art. 337. [Wygaśnięcie natychmiastowej wykonalności]	879
Art. 338. [Uchylenie lub zmiana wyroku]	879
Oddział 3. Wyroki zaoczne	881
Art. 339. [Przesłanki pozytywne]	881
Art. 340. [Przesłanka negatywna]	883
Art. 341. [Zastrzeżony wyrok zaoczny]	884
Art. 342. [Uzasadnienie]	885

Art. 343.	[Doręczenie]	886
Art. 343 ¹ .	[Brak zdolności sądowej, procesowej, brak organu]	887
Art. 344.	[Sprzeciw]	887
Art. 345.	[Rozprawa]	890
Art. 346.	[Zawieszenie lub uchylenie rygoru natychmiastowej wykonalności]	891
Art. 347.	[Ponowne rozpoznanie sprawy]	892
Art. 348.	[Koszty]	894
Art. 349.	[Cofnięcie sprzeciwu]	894
Oddział 4.	Sprostowanie, uzupełnienie i wykładnia wyroków	895
Art. 350.	[Sprostowanie wyroku]	895
Art. 350 ¹ .	[Niedopuszczalność wniosku o sprostowanie wyroku]	898
Art. 351.	[Uzupełnienie wyroku]	899
Art. 352.	[Wykładnia wyroku]	902
Art. 353.	[Bieg terminu do wniesienia środka zaskarżenia]	903
Rozdział 1a.	Nakazy zapłaty	904
Art. 353 ¹ .	[Nakaz zapłaty]	904
Art. 353 ² .	[Odpowiednie stosowanie]	904
Rozdział 2.	Postanowienia sądu	905
Art. 354.	[Postanowienie]	905
Art. 355.	[Postanowienie o umorzeniu postępowania]	906
Art. 356.	[Postanowienia wpisywane do protokołu]	908
Art. 357.	[Uzasadnianie i doręczanie postanowień]	908
Art. 358.	[Związanie postanowieniem]	911
Art. 359.	[Zmiana okoliczności sprawy]	911
Art. 360.	[Skuteczność postanowień]	912
Art. 361.	[Odpowiednie stosowanie przepisów o wyrokach]	912
Art. 362.	[Odpowiednie stosowanie do zarządzeń]	913
Art. 362 ¹ .	[Odpowiednie stosowanie do postanowień referendarza]	913
Rozdział 3.	Prawomocność orzeczeń	913
Art. 363.	[Warunki prawomocności]	913
Art. 364.	[Stwierdzenie prawomocności]	921
Art. 365.	[Zakres związania]	924
Art. 366.	[<i>Res iudicata</i>]	929
Dział V.	Środki odwoławcze	936
Rozdział 1.	Apelacja	936
Art. 367.	[Dopuszczalność apelacji]	936
Art. 368.	[Wymagania apelacji]	941
Art. 369.	[Właściwość sądu]	952
Art. 370.	(uchylony)	955
Art. 370 ¹ .	(utracił moc)	955
Art. 371.	[Przedstawienie akt sądowi drugiej instancji]	956
Art. 372.	(uchylony)	957
Art. 373.	[Odrzucenie apelacji przez sąd drugiej instancji]	957

Art. 373 ¹ .	[Doręczenie odpisów apelacji pozostałym stronom]	963
Art. 374.	[Posiedzenie niejawne]	967
Art. 375.	[Wyznaczenie rozprawy przez sąd drugiej instancji]	972
Art. 376.	[Brak obowiązku stawienia stron na rozprawie]	974
Art. 377.	[Sprawozdanie]	976
Art. 378.	[Granice zaskarżenia]	977
Art. 379.	[Nieważność]	982
Art. 380.	[Rozszerzenie zakresu rozpoznania]	993
Art. 381.	[Prekluzja dowodowa]	995
Art. 382.	[Podstawa orzeczenia sądu drugiej instancji]	997
Art. 383.	[Rozszerzenie żądania]	999
Art. 384.	[Zakaz <i>reformationis in peius</i>]	1001
Art. 385.	[Oddalenie apelacji]	1003
Art. 386.	[Inne rozstrzygnięcia]	1005
Art. 387.	[Uzasadnienie]	1017
Art. 387 ¹ .	[Obowiązek zawiadomiania o zmianie miejsca zamieszkania]	1023
Art. 388.	[Wstrzymanie wykonania zaskarżonego orzeczenia]	1024
Art. 389.	[Zwrot akt sądowi pierwszej instancji]	1025
Art. 390.	[Przedstawienie zagadnienia prawnego Sądowi Najwyższemu]	1026
Art. 391.	[Odpowiednie stosowanie]	1030
Art. 391 ¹ .	[Wniesienie apelacji od wyroku wydanego w przypadku oczywistej bezzasadności powództwa]	1032
Rozdział 1 ¹ .	Kasacja	1037
Art. 392–393 ²⁰ .	(uchylone)	1037
Rozdział 2.	Zażalenie	1038
Art. 394.	[Dopuszczalność zażalenia]	1038
Art. 394 ¹ .	[Zażalenie do Sądu Najwyższego]	1045
Art. 394 ^{1a} .	[Zażalenie do innego składu sądu pierwszej instancji]	1050
Art. 394 ^{1b} .	[Zaskarżenie postanowienia]	1053
Art. 394 ² .	[Zażalenie do innego składu sądu drugiej instancji]	1054
Art. 394 ³ .	[Niedopuszczalność wniesienia zażalenia]	1056
Art. 395.	[Przedstawienie zażalenia sądowi drugiej instancji]	1058
Art. 396.	[Wstrzymanie wykonania zaskarżonego postanowienia]	1061
Art. 397.	[Odpowiednie stosowanie przepisów o postępowaniu apelacyjnym]	1062
Art. 397 ¹ .	(uchylony)	1064
Art. 398.	[Odpowiednie stosowanie przepisów do zarządzeń przewodniczącego]	1064
Dział Va.	Skarga kasacyjna	1066
Art. 398 ¹ .	[Dopuszczalność skargi kasacyjnej]	1066
Art. 398 ² .	[Niedopuszczalność skargi kasacyjnej]	1071

Art. 398 ³ .	[Podstawy skargi kasacyjnej]	1076
Art. 398 ⁴ .	[Wymagania skargi kasacyjnej]	1079
Art. 398 ⁵ .	[Termin do wniesienia skargi kasacyjnej]	1083
Art. 398 ⁶ .	[Odrzucenie skargi kasacyjnej]	1085
Art. 398 ⁷ .	[Odpowiedź na skargę kasacyjną]	1088
Art. 398 ⁸ .	[Stanowisko Prokuratora Generalnego]	1089
Art. 398 ⁹ .	[Przyjęcie do rozpoznania]	1090
Art. 398 ¹⁰ .	[Skład Sądu Najwyższego]	1095
Art. 398 ¹¹ .	[Rozpoznanie skargi kasacyjnej]	1096
Art. 398 ¹² .	[Zawieszenie postępowania przed Sądem Najwyższym]	1097
Art. 398 ¹³ .	[Granice rozpoznania skargi kasacyjnej]	1098
Art. 398 ¹⁴ .	[Oddalenie skargi kasacyjnej]	1100
Art. 398 ¹⁵ .	[Uwzględnienie skargi kasacyjnej]	1102
Art. 398 ¹⁶ .	[Orzeczenie co do istoty sprawy]	1105
Art. 398 ¹⁷ .	[Zagadnienie prawne]	1107
Art. 398 ¹⁸ .	[Koszty procesu]	1109
Art. 398 ¹⁹ .	[Odrzucenie pozwu, umorzenie postępowania]	1109
Art. 398 ²⁰ .	[Związanie wykładnią]	1111
Art. 398 ²¹ .	[Odpowiednie stosowanie przepisów o apelacji]	1114
Dział Vb. Skarga na orzeczenie referendarza sądowego		1116
Art. 398 ²² .	[Wniesienie skargi na orzeczenie referendarza]	1116
Art. 398 ²³ .	[Wniesienie skargi na postanowienie referendarza sądowego w przedmiocie kosztów sądowych lub kosztów procesu]	1126
Art. 398 ²⁴ .	[Odpowiednie stosowanie przepisów o zażaleniu]	1128
Dział VI. Wznowienie postępowania		1130
Art. 399.	[Dopuszczalność wznowienia postępowania]	1130
Art. 400.	[Niedopuszczalność skargi o wznowienie postępowania]	1134
Art. 401.	[Nieważność]	1134
Art. 401 ¹ .	[Niezgodność aktu normatywnego z Konstytucją]	1140
Art. 402.	(uchylony)	1142
Art. 403.	[Inne podstawy]	1143
Art. 404.	[Przestępstwo]	1148
Art. 405.	[Właściwość sądu]	1149
Art. 406.	[Odpowiednie stosowanie przepisów o postępowaniu pierwszoinstancyjnym]	1151
Art. 407.	[Termin do wniesienia skargi o wznowienie postępowania]	1152
Art. 408.	[Prekluzja]	1154
Art. 409.	[Wymagania skargi o wznowienie postępowania]	1156
Art. 410.	[Odrzucenie skargi o wznowienie postępowania]	1159
Art. 411.	(uchylony)	1162

Art. 412.	[Ponowne rozpoznanie sprawy]	1162
Art. 413.	[Wyłączenie sędzię]	1164
Art. 414.	[Wstrzymanie wykonania wyroku]	1165
Art. 415.	[Zwrot spełnionego lub wyegzekwowanego świadczenia, przywrócenie stanu poprzedniego]	1167
Art. 416.	[Niedopuszczalność dalszego wznowienia]	1168
Art. 416 ¹ .	[Postanowienia niekończące postępowania w sprawie] ...	1169
Dział VII. Rewizja nadzwyczajna		1171
Art. 417–424. (uchylone)		1171
Dział VIII. Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia		1172
Art. 424 ¹ .	[Dopuszczalność skargi]	1172
Art. 424 ^{1a} .	[Wyłączenie skargi]	1176
Art. 424 ^{1b} .	[Odszkodowanie]	1178
Art. 424 ² .	[Legitymacja Prokuratora Generalnego i Rzecznika Praw Obywatelskich]	1179
Art. 424 ³ .	[Ograniczenie wielokrotności skargi]	1180
Art. 424 ⁴ .	[Podstawy skargi]	1181
Art. 424 ⁵ .	[Treść skargi]	1183
Art. 424 ⁶ .	[Termin wniesienia]	1189
Art. 424 ⁷ .	[Przedstawienie akt Sądowi Najwyższemu]	1192
Art. 424 ⁸ .	[Odrzucenie skargi]	1193
Art. 424 ⁹ .	[Odmowa przyjęcia skargi]	1194
Art. 424 ¹⁰ .	[Granice rozpoznania]	1195
Art. 424 ¹¹ .	[Rozstrzygnięcia]	1197
Art. 424 ¹² .	[Odpowiednie stosowanie przepisów o skardze kasacyjnej]	1198
Tytuł VII. Postępowania odrębne		1200
Dział I. Postępowanie w sprawach małżeńskich		1200
Rozdział 1. Przepisy ogólne		1200
Art. 425.	[Rodzaje spraw]	1200
Art. 426.	[Pełnomocnictwo szczególne]	1202
Art. 427.	[Wyłączenie jawności]	1202
Art. 428.	[Skutki nieusprawiedliwionego niestawiennictwa strony]	1203
Art. 429.	[Środki przymusu wobec strony]	1205
Art. 430.	[Zakaz przesłuchiwania]	1206
Art. 431.	[Czynności dyspozytywne strony; podstawy wydania wyroku zaocznego]	1206
Art. 432.	[Obligatoryjne przesłuchanie stron]	1207
Art. 433.	[Treść protokołu]	1208
Art. 434.	[Wywiad środowiskowy]	1209
Art. 434 ¹ .	(uchylony)	1210
Art. 435.	[Skuteczność wyroku]	1210

Rozdział 2. Sprawy o rozwód i o separację	1211
Art. 436. [Skierowanie do mediacji]	1211
Art. 437–438. (uchylone)	1211
Art. 439. [Niedopuszczalność powództwa wzajemnego i odrębnej sprawy]	1212
Art. 440. [Zawieszenie postępowania]	1212
Art. 441. [Postępowanie dowodowe]	1213
Art. 442. [Uznanie żądania pozwu]	1214
Art. 443. (uchylony)	1214
Art. 444. [Roszczenia alimentacyjne małżonka]	1214
Art. 445. [Niedopuszczalność wszczęcia sprawy o alimenty]	1215
Art. 445 ¹ . [Niedopuszczalność wszczęcia sprawy dotyczącej władzy rodzicielskiej]	1216
Art. 445 ² . [Skierowanie do mediacji]	1217
Art. 445 ³ . [Odpowiednie stosowanie przepisów o kontaktach z dzieckiem]	1217
Art. 446. [Umorzenie]	1218
Rozdział 3. Inne sprawy	1221
Art. 447. [Kurator w sprawie o unieważnienie małżeństwa]	1221
Art. 448. [Powództwo prokuratora o unieważnienie małżeństwa]	1221
Art. 449. [Pozycja prokuratora]	1221
Art. 450. [Postępowanie w razie śmierci jednego z małżonków]	1222
Art. 451. [Odpowiednie stosowanie]	1222
Art. 452. [Zniesienie wspólności majątkowej]	1222
Dział II. Postępowanie w sprawach ze stosunków między rodzicami a dziećmi	1224
Art. 453. [Rodzaje spraw]	1224
Art. 453 ¹ . [Zdolność procesowa rodziców]	1224
Art. 454. [Powództwo prokuratora]	1225
Art. 454 ¹ . [Wyjątki w sprawach o ustalenie lub zaprzeczenie ojcostwa, macierzyństwa, o ustalenie bezskuteczności uznania ojcostwa]	1226
Art. 455. [Niestawiennictwo strony]	1227
Art. 456. [Postępowanie w razie śmierci jednej ze stron]	1227
Art. 456 ¹ . [Zawiadomienie mężczyzny]	1228
Art. 457. [Pozycja prokuratora]	1229
Art. 458. [Odpowiednie stosowanie; wyjątki]	1229
Dział IIa. Postępowanie w sprawach gospodarczych	1231
Art. 458 ¹ . [Odpowiednie stosowanie]	1231
Art. 458 ² . [Sprawy gospodarcze]	1232
Art. 458 ³ . [Treść pozwu]	1238
Art. 458 ⁴ . [Udzielanie pouczeń]	1239
Art. 458 ⁵ . [Odpowiedź na pozew]	1240

Art. 458 ⁶ .	[Wniosek o rozpoznanie sprawy z pominięciem przepisów niniejszego działu]	1242
Art. 458 ⁷ .	[Przekazanie sądowi właściwemu sprawy niebędącej sprawą gospodarczą]	1243
Art. 458 ⁸ .	[Zakaz występowania z nowymi roszczeniami w toku postępowania]	1244
Art. 458 ⁹ .	[Wyłączenie określonych dowodów]	1245
Art. 458 ¹⁰ .	[Dowód z zeznań świadków]	1246
Art. 458 ¹¹ .	[Wykazanie oświadczenia woli lub wiedzy]	1247
Art. 458 ¹² .	[Skutki zaniechania próby dobrowolnego rozwiązania sporu, uchylania się od udziału w sprawie lub uczestniczenia w niej w złej wierze]	1247
Art. 458 ¹³ .	[Wyrok sądu pierwszej instancji zasądzającego świadczenie w pieniądzu lub rzeczach zamiennych]	1247
Dział III. Postępowanie w sprawach z zakresu prawa pracy		
i ubezpieczeń społecznych		1249
Rozdział 1. Przepisy ogólne		1249
Art. 459.	[Rodzaje spraw]	1249
Art. 460.	[Zdolność sądowa i procesowa]	1254
Art. 461.	[Właściwość sądu]	1255
Art. 462.	[Organizacje pozarządowe, inspektorzy pracy]	1257
Art. 463.	(uchylony)	1258
Art. 464.	[Niedopuszczalność odrzucenia pozwu]	1258
Art. 465.	[Pełnomocnik pracownika lub ubezpieczonego]	1260
Art. 466.	[Zgłoszenie powództwa do protokołu]	1261
Art. 467.	[Wstępne badanie sprawy]	1262
Art. 468.	(uchylony)	1265
Art. 469.	[Czynności dyspozytywne stron]	1265
Art. 470.	[Reprezentacja pozwanego]	1266
Art. 471.	[Termin rozprawy]	1266
Art. 472.	[Wezwanie do przedstawienia dokumentów]	1269
Art. 473.	[Wyłączenie stosowania ograniczeń dowodowych]	1270
Art. 474.	(uchylony)	1271
Art. 475.	[Grzywna]	1271
Art. 475 ¹ .	[Wyłączenie stosowania]	1272
Art. 476.	[Definicje]	1272
Rozdział 2. Postępowanie w sprawach z zakresu prawa pracy		1277
Art. 477.	[Wezwanie z urzędu do udziału w sprawie]	1277
Art. 477 ¹ .	[Roszczenia alternatywne]	1280
Art. 477 ^{1a} .	[Rozpoznanie żądania zobowiązania pracodawcy do wydania świadectwa pracy jako żądanie ustalenia uprawnienia do otrzymania świadectwa pracy]	1282
Art. 477 ^{1b} .	[Treść i znaczenie prawne wyroku uwzględniającego żądanie zobowiązania pracodawcy do wydania lub sprostowania świadectwa pracy]	1283

Art. 477 ² . [Rygor natychmiastowej wykonalności; obowiązek dalszego zatrudnienia]	1284
Art. 477 ³ –477 ⁵ . (uchylone)	1285
Art. 477 ⁶ . [Natychmiastowa wykonalność wyroku zasądzonego świadczenie]	1285
Art. 477 ⁷ . [Wyłączenie stosowania]	1286
Art. 477 ^{7a} . [Wyłączenie możliwości zawieszenia postępowania na wniosek Bankowego Funduszu Gwarancyjnego]	1287
Rozdział 3. Postępowanie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych	1287
Art. 477 ⁸ . [Właściwość sądu]	1287
Art. 477 ⁹ . [Odwołanie od decyzji organów rentowych]	1289
Art. 477 ¹⁰ . [Wymagania formalne]	1293
Art. 477 ¹¹ . [Strony]	1295
Art. 477 ¹² . [Niedopuszczalność ugody]	1297
Art. 477 ¹³ . [Zmiana decyzji przez organ rentowy]	1297
Art. 477 ¹⁴ . [Rozstrzygnięcia sądu]	1299
Art. 477 ^{14a} . [Przekazanie do ponownego rozpoznania bezpośrednio organowi rentowemu]	1303
Art. 477 ¹⁵ –477 ¹⁶ . (uchylone)	1304
Dział IV. Postępowanie w sprawach o naruszenie posiadania	1305
Art. 478. [Zakres badania]	1305
Art. 479. [Niedopuszczalność powództwa wzajemnego]	1310
Dział IVa. Postępowanie w sprawach z zakresu ochrony konkurencji i konsumentów oraz w sprawie praktyk nieuczciwie wykorzystujących przewagę kontraktową	1312
Rozdział 1. Przepisy ogólne	1312
Art. 479 ¹ –479 ²⁷ . (uchylone)	1312
Rozdział 2. Postępowanie w sprawach z zakresu ochrony konkurencji	1312
Art. 479 ²⁸ . [Sąd ochrony konkurencji i konsumentów]	1312
Art. 479 ²⁹ . [Strony; uczestnicy; pełnomocnicy]	1314
Art. 479 ^{29a} . (uchylony)	1315
Art. 479 ³⁰ . [Wstrzymanie wykonania decyzji]	1315
Art. 479 ³⁰ . [Wstrzymanie wykonania decyzji]	1316
Art. 479 ^{30a} . [Ugoda w sprawie odwołania do sądu ochrony konkurencji i konsumentów]	1317
Art. 479 ^{30b} . [Zawieszenie postępowania; podjęcie postępowania z urzędu]	1317
Art. 479 ^{30c} . [Zatwierdzenie ugody; odmowa zatwierdzenia ugody]	1318
Art. 479 ^{30d} . [Umorzenie postępowania w zakresie objętym ugodą]	1318
Art. 479 ^{30e} . [Koszty postępowania]	1318
Art. 479 ^{30f} . [Odpowiednie stosowanie]	1319
Art. 479 ³¹ . (utracił moc)	1319
Art. 479 ^{31a} . [Rozstrzygnięcia]	1319

Art. 479 ³² . [Zażalenie na postanowienie Prezesa Urzędu]	1321
Art. 479 ³³ . [Ochrona tajemnicy przedsiębiorstwa]	1323
Art. 479 ³⁴ . [Ograniczenie obowiązków fiskalnych Prezesa Urzędu] . . .	1327
Art. 479 ³⁵ . [Skarga kasacyjna]	1327
Dział IVb. Postępowanie w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone	1329
Art. 479 ³⁶ –479 ⁴⁴ . (uchylone)	1329
Art. 479 ⁴⁵ . [Rejestr klauzul niedozwolonych]	1329
Art. 479 ⁴⁵ . (uchylony)	1329
Dział IVc. Postępowanie w sprawach z zakresu regulacji energetyki	1331
Art. 479 ⁴⁶ . [Właściwość sądu]	1331
Art. 479 ⁴⁷ . [Odwołanie]	1332
Art. 479 ⁴⁸ . [Czynności Prezesa Urzędu]	1337
Art. 479 ⁴⁹ . [Wymogi odwołania]	1338
Art. 479 ⁵⁰ . [Strony]	1339
Art. 479 ⁵¹ . [Pełnomocnik Prezesa Urzędu]	1341
Art. 479 ⁵² . [Wstrzymanie wykonania decyzji]	1341
Art. 479 ^{52a} . [<i>Uгода w sprawie odwołania do sądu ochrony konkurencji i konsumentów</i>]	1342
Art. 479 ⁵³ . [Rozstrzygnięcia]	1345
Art. 479 ⁵⁴ . (uchylony)	1348
Art. 479 ⁵⁵ . [Odpowiednie stosowanie]	1348
Art. 479 ⁵⁶ . [Skarga kasacyjna]	1349
Dział IVd. Postępowanie w sprawach z zakresu regulacji telekomunikacji i poczty	1353
Art. 479 ⁵⁷ . [Właściwość sądu]	1353
Art. 479 ⁵⁸ . [Odwołanie]	1356
Art. 479 ⁵⁹ . [Czynności Prezesa Urzędu]	1356
Art. 479 ⁶⁰ . [Wymogi odwołania]	1356
Art. 479 ⁶¹ . [Strony]	1357
Art. 479 ⁶² . [Pełnomocnik Prezesa Urzędu]	1357
Art. 479 ⁶³ . [Wstrzymanie wykonania decyzji]	1357
Art. 479 ^{63a} . [<i>Uгода w sprawie odwołania do sądu ochrony konkurencji i konsumentów</i>]	1357
Art. 479 ⁶⁴ . [Rozstrzygnięcia]	1358
Art. 479 ⁶⁵ . (uchylony)	1358
Art. 479 ⁶⁶ . [Zastosowanie przepisów do zażaleń]	1358
Art. 479 ^{66a} . [Odpowiednie stosowanie]	1358
Art. 479 ⁶⁷ . [Skarga kasacyjna]	1360
Dział IVe. Postępowanie w sprawach z zakresu regulacji transportu kolejowego	1361
Art. 479 ⁶⁸ . [Właściwość sądu]	1361
Art. 479 ⁶⁹ . [Odwołanie]	1364
Art. 479 ⁷⁰ . [Czynności Prezesa Urzędu]	1364
Art. 479 ⁷¹ . [Wymogi odwołania]	1364

Art. 479 ⁷² . [Strony]	1365
Art. 479 ⁷³ . [Pełnomocnik Prezesa Urzędu]	1365
Art. 479 ⁷⁴ . [Wstrzymanie wykonania decyzji]	1365
Art. 479 ^{74a} . [<i>Uгода w sprawie odwołania do sądu ochrony konkurencji i konsumentów</i>]	1365
Art. 479 ⁷⁵ . [Rozstrzygnięcia]	1366
Art. 479 ⁷⁶ . (uchylony)	1366
Art. 479 ⁷⁷ . [Zastosowanie przepisów do zażaleń]	1366
Art. 479 ⁷⁸ . [Skarga kasacyjna]	1366
Dział IVf. Postępowanie w sprawach z zakresu regulacji rynku wodno-kanalizacyjnego	1367
Art. 479 ⁷⁹ . [Właściwość sądu ochrony konkurencji i konsumentów]	1367
Art. 479 ⁸⁰ . [Wniesienie odwołania od decyzji organu regulacyjnego; odrzucenie odwołania]	1368
Art. 479 ⁸¹ . [Przekazanie odwołania sądowi; uwzględnienie odwołania przez organ regulacyjny przed przekazaniem odwołania sądowi]	1368
Art. 479 ⁸² . [Wymagania dla odwołania od decyzji organu regulacyjnego]	1368
Art. 479 ⁸³ . [Strony postępowania]	1369
Art. 479 ⁸⁴ . [Pełnomocnik organu regulacyjnego]	1369
Art. 479 ⁸⁵ . [Wstrzymanie wykonania decyzji]	1369
Art. 479 ^{85a} . [<i>Uгода w sprawie odwołania do sądu ochrony konkurencji i konsumentów</i>]	1369
Art. 479 ⁸⁶ . [Rozstrzygnięcia sądu]	1370
Art. 479 ⁸⁷ . [Zażalenie na postanowienie organu regulacyjnego]	1370
Art. 479 ⁸⁸ . [Dopuszczalność wniesienia skargi kasacyjnej]	1370
Dział V. Postępowanie nakazowe i upominawcze	1371
Rozdział 1. Przepisy ogólne	1371
Art. 480. (uchylony)	1371
Art. 480 ¹ . [Przesłanki wydania nakazu zapłaty]	1371
Art. 480 ² . [Treść nakazu zapłaty; termin zaspokojenia roszczenia; doręczenie nakazu zapłaty]	1378
Art. 480 ³ . [Wniesienie środka zaskarżenia od nakazu zapłaty]	1382
Art. 480 ⁴ . [Wydanie nakazu zapłaty]	1384
Art. 481–484. (uchylony)	1385
Rozdział 2. Postępowanie nakazowe	1385
Art. 484 ¹ . [Wniosek o wydanie nakazu zapłaty]	1385
Art. 485. [Podstawy wydania nakazu zapłaty]	1387
Art. 486. [Termin pierwszego posiedzenia w sprawie wydania nakazu zapłaty]	1396
Art. 487–490. (uchylone)	1397
Art. 491. (uchylony)	1397

Art. 492. [Tytuł zabezpieczenia i tytuł wykonawczy]	1397
Art. 492 ¹ . (uchylony)	1401
Art. 493. [Zarzuty; rozstrzygnięcia sądu]	1401
Art. 494–496. (uchylone)	1405
Art. 497. [Cofnięcie zarzutów]	1405
Rozdział 3. Postępowanie upominawcze	1407
Art. 497 ¹ –498. (uchylone)	1407
Art. 499. [Brak podstaw]	1407
Art. 500–501. (uchylone)	1409
Art. 502–504. (uchylone)	1409
Art. 505. [Skutki wniesienia sprzeciwu]	1409
Dział VI. Postępowanie uproszczone	1411
Art. 505 ¹ . [Zakres stosowania]	1411
Art. 505 ² . [Posiedzenie przygotowawcze]	1413
Art. 505 ³ . [Zakaz kumulacji i rozdrabniania roszczeń]	1414
Art. 505 ⁴ . [Zmiana powództwa; powództwo wzajemne; zarzut potrącenia]	1416
Art. 505 ⁵ . (uchylony)	1417
Art. 505 ⁶ . [Zasądzenie odpowiedniej sumy]	1417
Art. 505 ⁷ . [Zasięgnięcie opinii biegłego]	1418
Art. 505 ⁸ . [Uzasadnienie wyroku; zrzeczenie się prawa do wniesienia apelacji]	1421
Art. 505 ⁹ . [Zarzuty apelacji]	1422
Art. 505 ¹⁰ . [Rozpoznanie apelacji]	1423
Art. 505 ¹¹ . (uchylony)	1424
Art. 505 ¹² . [Rozstrzygnięcia]	1424
Art. 505 ¹³ . [Uzasadnienie wyroku sądu drugiej instancji]	1426
Art. 505 ^{13a} . [Uzasadnienie postanowienia sądu drugiej instancji]	1426
Art. 505 ¹⁴ . [Sprawy z zakresu prawa pracy]	1427
Dział VII. Europejskie postępowania w sprawach transgranicznych	1428
Rozdział 1. Europejskie postępowanie nakazowe	1428
Art. 505 ¹⁵ . [Przesłanki]	1428
Art. 505 ¹⁶ . [Właściwość sądu]	1440
Art. 505 ¹⁷ . [Posiedzenie niejawne]	1440
Art. 505 ¹⁸ . [Nakaz dotyczący części roszczenia]	1441
Art. 505 ¹⁹ . [Skutki wniesienia sprzeciwu]	1442
Art. 505 ^{19a} . [Odrzucenie sprzeciwu]	1443
Art. 505 ²⁰ . [Uchylenie europejskiego nakazu zapłaty]	1447
Rozdział 2. Europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń	1449
Art. 505 ²¹ . [Przesłanki]	1449
Art. 505 ²² . [Właściwość sądu]	1458
Art. 505 ²³ . [Posiedzenie niejawne]	1459
Art. 505 ²⁴ . [Zwrot pozwu – postanowienie]	1459
Art. 505 ²⁵ . [Zeznania pisemne]	1461

Art. 505 ²⁶ . [Chwila związania wyrokiem]	1461
Art. 505 ²⁷ . [Postępowanie apelacyjne]	1462
Art. 505 ^{27a} . [Uchylenie wyroku]	1463
Dział VIII. Postępowania elektroniczne	1465
Rozdział 1. Elektroniczne postępowanie upominawcze	1465
Art. 505 ²⁸ . [Stosowanie przepisów o postępowaniu upominawczym]	1465
Art. 505 ²⁸ . [<i>Stosowanie przepisów o postępowaniu upominawczym; negatywne przesłanki wydania nakazu zapłaty</i>]	1465
Art. 505 ²⁹ . [Wyłączenie stosowania przepisów o postępowaniach odrębnych]	1474
Art. 505 ²⁹ . [<i>Wyłączenie stosowania przepisów o postępowaniach odrębnych; zaskarżanie i doręczanie postanowień</i>]	1474
Art. 505 ^{29a} . [Termin do wniesienia pozwu]	1479
Art. 505 ³⁰ . [Utrwalanie czynności w postępowaniu]	1480
Art. 505 ³¹ . [Wnoszenie pism za pośrednictwem systemu teleinformatycznego]	1481
Art. 505 ³² . [Treść pozwu; wskazanie dowodów]	1482
Art. 505 ³³ . [Przekazanie sprawy]	1484
Art. 505 ³³ . [<i>Umorzenie postępowania</i>]	1484
Art. 505 ³⁴ . [Uchylenie nakazu zapłaty]	1488
Art. 505 ³⁴ . [<i>Uznanie nakazu zapłaty za doręczony; uchylenie nakazu zapłaty w przypadku niemożliwości jego doręczenia</i>]	1488
Art. 505 ³⁵ . [Treść sprzeciwu]	1490
Art. 505 ³⁶ . [Skutki wniesienia sprzeciwu]	1492
Art. 505 ³⁶ . [<i>Skutki wniesienia sprzeciwu</i>]	1492
Art. 505 ³⁷ . [Braki formalne pozwu]	1493
Art. 505 ³⁷ . [<i>Koszty procesu w przypadku umorzenia postępowania; wniesienie pozwu o to samo roszczenie w innym postępowaniu</i>]	1494
Art. 505 ³⁸ . [Rozpoznanie zażalenia]	1495
Art. 505 ³⁸ . [<i>Rozpoznanie zażalenia</i>]	1495
Art. 505 ³⁹ . [Wznowienie postępowania – właściwość sądu]	1496
Bibliografia	1499
O Autorach	1511

Wykaz skrótów

Akty prawne

- dyrektywa 2008/48/WE – dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE z 23.04.2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylająca dyrektywę Rady 87/102/EWG (Dz.Urz. UE L 133, s. 66, ze zm.)
- EKPC – Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzona w Rzymie 4.11.1950 r. zmieniona następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełniona Protokołem nr 2 (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm.)
- k.c. – ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2019 r. poz. 1145 ze zm.)
- k.e.a. – Zbiór Zasad Etyki Adwokackiej i Godności Zawodu (Kodeks Etyki Adwokackiej) z 10.10.1998 r. ze zm.
- k.k. – ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2019 r. poz. 1950 ze zm.)
- k.k.w. – ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz.U. z 2019 r. poz. 676 ze zm.)
- Konstytucja RP – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.)
- k.p. – ustawa z 26.06.1974 r. – Kodeks pracy (Dz.U. z 2019 r. poz. 1040 ze zm.)
- k.p.a. – ustawa z 14.06.1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2018 r. poz. 2096 ze zm.)
- k.p.c. – ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2019 r. poz. 1460 ze zm.)
- k.p.k. – ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 2018 r. poz. 1987 ze zm.)
- k.r.o. – ustawa z 25.02.1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2019 r. poz. 2086 ze zm.)

- k.s.h. – ustawa z 15.09.2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz.U. z 2019 r. poz. 505 ze zm.)
- p.p.s.a. – ustawa z 30.08.2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. z 2018 r. poz. 1302 ze zm.)
- pr. en. – ustawa z 10.04.1997 r. – Prawo energetyczne (Dz.U. z 2019 r. poz. 755 ze zm.)
- pr. poczt. – ustawa z 23.11.2012 r. – Prawo pocztowe (Dz.U. z 2018 r. poz. 2188 ze zm.)
- pr. pras. – ustawa z 26.01.1984 r. – Prawo prasowe (Dz.U. z 2018 r. poz. 1914)
- pr. przeds. – ustawa z 6.03.2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz.U. z 2019 r. poz. 1292 ze zm.)
- pr. spółdz. – ustawa z 16.09.1982 r. – Prawo spółdzielcze (Dz.U. z 2018 r. poz. 1285 ze zm.)
- pr. stow. – ustawa z 7.04.1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach (Dz.U. z 2019 r. poz. 713)
- pr. tel. – ustawa z 16.07.2004 r. – Prawo telekomunikacyjne (Dz.U. z 2018 r. poz. 1954 ze zm.)
- pr. up. – ustawa z 28.02.2003 r. – Prawo upadłościowe (Dz.U. z 2019 r. poz. 498 ze zm.)
- p.u.s.p. – ustawa z 27.07.2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2019 r. poz. 52 ze zm.)
- r.d.p.s. – rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 12.10.2010 r. w sprawie szczegółowego trybu i sposobu doręczania pism sądowych w postępowaniu cywilnym (Dz.U. z 2015 r. poz. 1222 ze zm.)
- regulamin SN – rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 29.03.2018 r. – Regulamin Sądu Najwyższego (Dz.U. poz. 660 ze zm.)
- rozporządzenie nr 805/2004 – rozporządzenie (WE) nr 805/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z 21.04.2004 r. w sprawie utworzenia Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego dla roszczeń bezspornych (Dz.Urz. UE L 143, s. 15, ze zm.)
- rozporządzenie nr 1896/2006 – rozporządzenie (WE) nr 1896/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z 12.12.2006 r. ustanawiające postępowanie w sprawie europejskiego nakazu zapłaty (Dz.Urz. UE L 399, s. 1, ze zm.)
- rozporządzenie nr 861/2007 – rozporządzenie (WE) nr 861/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z 11.07.2007 r. ustanawiające europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń (Dz.Urz. UE L 199, s. 1, ze zm.)
- rozporządzenie nr 1393/2007 – rozporządzenie nr 1393/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z 13.11.2007 r. dotyczące doręczania w państwach członkowskich dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych i handlowych („doręczanie dokumentów”) oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1348/2000 (Dz.Urz. UE L 324, s. 79, ze zm.)

-
- rozporządzenie 2015/2421 – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2421 z 16.12.2015 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 861/2007 ustanawiające europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń oraz rozporządzenie (WE) nr 1896/2006 ustanawiające postępowanie w sprawie europejskiego nakazu zapłaty (Dz.Urz. UE L 341, s. 1)
- r.u.s.p. – rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 18.06.2019 r. – Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz.U. poz. 1141)
- u.f.p. – ustawa z 27.08.2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 869 ze zm.)
- u.k.s.c. – ustawa z 28.07.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2019 r. poz. 785 ze zm.)
- u.k.w.h. – ustawa z 6.07.1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (Dz.U. z 2019 r. poz. 2204)
- u.o.k.k. – ustawa z 16.02.2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. z 2019 r. poz. 369 ze zm.)
- u.o.z.p. – ustawa z 19.08.1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2018 r. poz. 1878 ze zm.)
- u.p.p. – ustawy z 25.09.1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych (Dz.U. z 2017 r. poz. 2152)
- u.p.p.p.c. – ustawa z 17.12.2004 r. o prawie pomocy w postępowaniu w sprawach cywilnych prowadzonym w państwach członkowskich Unii Europejskiej oraz o prawie pomocy w celu ugodowego załatwienia sporu przed wszczęciem takiego postępowania (Dz.U. z 2005 r. Nr 10, poz. 67 ze zm.)
- ustawa o SN – ustawa z 8.12.2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. z 2019 r. poz. 825)
- u.s.z.p.p. – ustawa z 25.09.1981 r. o samorządzie załogi przedsiębiorstwa państwowego (Dz.U. z 2015 r. poz. 1543)
- u.t.k. – ustawa z 28.03.2003 r. o transporcie kolejowym (Dz.U. z 2019 r. poz. 710 ze zm.)
- u.u.o. – ustawa z 22.05.2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. z 2019 r. poz. 2214)
- z.k.p.c.2015 / nowelizacja z 10.07.2015 r. – ustawa z 10.07.2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1311 ze zm.)
- z.k.p.c.2019 / nowelizacja z 4.07.2019 r. – ustawa z 4.07.2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1469)
-

Czasopisma i publikatory

AUWr PPIA	– Acta Universitatis Wratislaviensis. Przegląd Prawa i Administracji
Biul. SN	– Biuletyn Sądu Najwyższego
GSP	– Gdańskie Studia Prawnicze
GSP-Prz. Orz.	– Gdańskie Studia Prawnicze. Przegląd Orzecznictwa
HUDOC	– Baza Orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (https://hudoc.echr.coe.int)
IC	– Izba Cywilna. Biuletyn Sądu Najwyższego
KPP	– Kwartalnik Prawa Prywatnego
M. Praw.	– Monitor Prawniczy
NP	– Nowe Prawo
OSA	– Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych
OSAB	– Orzecznictwo Sądów Apelacji Białostockiej
OSAŁ	– Orzecznictwo Sądu Apelacyjnego w Łodzi
OSN	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego
OSNAPIUS	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
OSNC	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna
OSNCK	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izby Cywilnej i Izby Karnej
OSNCP	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izby Cywilnej, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
OSNC-ZD	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna. Zbiór Dodatkowy
OSNKW	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Karno i Wojskowa
OSNP	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych
OSNPG	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Wydawnictwo Prokuratury Generalnej
OSP	– Orzecznictwo Sądów Polskich
OSPiKA	– Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych
OTK-A	– Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego. Seria A
PiP	– Państwo i Prawo
PiZS	– Praca i Zabezpieczenie Społeczne
PME	– Prawo Mediów Elektronicznych
PPC	– Polski Proces Cywilny
PPH	– Przegląd Prawa Handlowego
PPiA	– Przegląd Prawa i Administracji
PPP	– Przegląd Prawa Publicznego
Prok. i Pr.	– Prokuratura i Prawo
Prok. i Pr.-wkł.	– Prokuratura i Prawo – wkładka
PS	– Przegląd Sądowy

PwD	– Prawo w Działaniu
RPEiS	– Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny
R. Pr.	– Radca Prawny
Sam. Teryt.	– Samorząd Terytorialny
SIL	– Studia Iuridica Lublinensia
Sł. Prac.	– Służba Pracownicza
St. Iur.	– Studia Iuridica
St. Praw.	– Studia Prawnicze
ZNUJ PIPWI	– Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace Instytutu Prawa Własności Intelektualnej

Inne

ENA	– europejski nakaz aresztowania
ENZ	– europejski nakaz zapłaty
EPU	– elektroniczne postępowanie upominawcze
ETPC	– Europejski Trybunał Praw Człowieka
NSA	– Naczelny Sąd Administracyjny
SA	– Sąd Apelacyjny
SN	– Sąd Najwyższy
SO	– Sąd Okręgowy
SOKiK	– Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
SR	– Sąd Rejonowy
TK	– Trybunał Konstytucyjny
TSUE	– Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
UKE	– Urząd Komunikacji Elektronicznej
URE	– Urząd Regulacji Energetyki
UTK	– Urząd Transportu Kolejowego
uzasadnienie projektu z.k.p.c.2019	– uzasadnienie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (VIII kadencja, druk sejm. nr 3137)
WSA	– Wojewódzki Sąd Administracyjny

Przedmowa

Oddajemy w Państwa ręce pierwsze wydanie komentarza do Kodeksu postępowania cywilnego – jego części poświęconej postępowaniu procesowemu. Przepisy tego Kodeksu uległy zasadniczej zmianie na skutek nowelizacji z 4.07.2019 r., która w znacznej części obowiązuje od 7.11.2019 r. i w istotnym zakresie modyfikuje postępowanie cywilne dotychczas nam znane. Komentarz obejmuje zmiany wprowadzone tą nowelą.

Naszym celem było stworzenie komentarza, który w jak najszerszym zakresie odpowiadałby potrzebom praktyków. Z tego też względu jego Autorami są – wykonujący różne zawody – praktycy (sędziowie, adwokaci, radcy prawni) mający bogate doświadczenie. Komentarz zawiera szerokie orzecznictwo sądowe i użyteczne uwagi Autorów, do poglądów doktryny i teorii odnosząc się jedynie w niezbędnym zakresie.

Dziękuję Przyjaciółom, Kolegom, Autorom, którzy poświęcili swój czas nie tylko na indywidualną pracę nad skomentowaniem poszczególnych przepisów, lecz także uwzględnianie moich uwag i propozycji. Komentarz nie powstałby, gdyby nie chęci, zaangażowanie oraz wsparcie wszystkich Was.

Dziękuję także tym, którzy choć nie zostali wymienieni na okładce, przyczynili się powstania tego komentarza, szczególnie Piotrowi – za niezwykle cenne uwagi i nie tylko.

Olga Maria Piaskowska

USTAWA

z dnia 17 listopada 1964 r.

Kodeks postępowania cywilnego

(Dz.U. z 2019 r. poz. 1460; zm.: Dz.U. z 2019 r. poz. 1469, poz. 1495, *poz. 1649, poz. 1655, poz. 1798, poz. 1802, poz. 1818, poz. 2070, poz. 2128*)

(wyciąg)

TYTUŁ WSTĘPNY

Przepisy ogólne

Art. 1.¹ [Sprawa cywilna]

Kodeks postępowania cywilnego normuje postępowanie sądowe w sprawach ze stosemków z zakresu prawa cywilnego, rodzinnego i opiekuńczego oraz prawa pracy, jak również w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych oraz w innych sprawach, do których przepisy tego Kodeksu stosuje się z mocy ustaw szczególnych (sprawy cywilne).

1. Komentowany przepis definiuje sprawę cywilną jako sprawę, która podlega rozpoznaniu przez sąd zgodnie z zasadami określonymi w niniejszym kodeksie. Do spraw cywilnych w rozumieniu komentowanego przepisu zalicza się w pierwszej kolejności sprawy z zakresu prawa cywilnego, rodzinnego i opiekuńczego oraz prawa pracy (wyodrębnione według kryterium materialnoprawnego). Są to zatem wszelkie sprawy, których materialnoprawna regulacja znajduje się odpowiednio w ustawie z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2019 r. poz. 1145 ze zm.), ustawie z 25.02.1964 r. – Kodeks

¹ Art. 1 rozumiany w ten sposób, iż w zakresie pojęcia „sprawy cywilnej” nie mogą się mieścić roszczenia dotyczące zobowiązań pieniężnych, których źródło stanowi decyzja administracyjna, jest niezgodny z art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i utracił moc w tym zakresie 17.07.2000 r. (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 10.07.2000 r., SK 12/99, Dz.U. Nr 55, poz. 665).

Art. 1 w zakresie, w jakim dotyczy zagadnienia oceny prawidłowości procedury wyboru sędziego Trybunału Konstytucyjnego, jest niezgodny z art. 194 ust. 1 zdanie pierwsze w związku z art. 10 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, przez pkt 1 wyroku Trybunału Konstytucyjnego i utracił moc w tym zakresie 11.09.2017 r. (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 11.09.2017 r., K 10/17, Dz.U. poz. 1727).

Art. 1 w zakresie, w jakim dotyczy zagadnienia oceny prawidłowości procedury przedstawienia kandydatów na stanowisko Prezesa oraz Wiceprezesa Trybunału Konstytucyjnego przez Zgromadzenie Ogólne Sędziów Trybunału Konstytucyjnego i powołania ich przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, jest niezgodny z art. 194 ust. 2 w związku z art. 10 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz z art. 144 ust. 3 pkt 21 w związku z art. 10 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, przez pkt 2 wyroku Trybunału Konstytucyjnego i utracił moc w tym zakresie 11.09.2017 r. (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 11.09.2017 r., K 10/17, Dz.U. poz. 1727).

rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2017 r. poz. 682 ze zm.) oraz ustawie z 26.06.1974 r. – Kodeks pracy (Dz.U. z 2019 r. poz. 1040 ze zm.). **Sprawy cywilne w znaczeniu materialnoprawnym** charakteryzują się tym, iż ochrona prawna przewidziana jest dla podmiotów prawnych, które w danym stosunku charakteryzują się równorzędnością. W konsekwencji w tym znaczeniu sprawą cywilną nie będzie zatem taka, w której jeden z podmiotów wyposażony został w funkcje władcze. Tego rodzaju sprawy mogą jednak zostać uznane za cywilne w rozumieniu niniejszego kodeksu w oparciu o kryterium formalne, a w konsekwencji podlegać rozpoznaniu w trybie niniejszego kodeksu.

2. Sprawami cywilnymi w rozumieniu kodeksu są również sprawy, które z punktu widzenia prawa materialnego do spraw cywilnych się nie zaliczają, jednakże ich rozpoznanie odbywa się według zasad określonych w niniejszym kodeksie, są to np. sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych oraz niektóre sprawy administracyjne (**kryterium formalne**). W praktyce zaliczenie określonej kategorii spraw, z reguły przynależnych do norm prawa publicznego, według kryterium formalnego do rozpoznania w postępowaniu cywilnym nie jest proste. Należy bowiem zauważyć, że instrumenty cywilnoprawne (przede wszystkim umowy) wykorzystywane są także przez podmioty prawa publicznego. Część umów zawieranych z tymi podmiotami i funkcjonujących obecnie w obrocie można określić mianem hybrydowych, czyli takich, które podlegają regulacji zarówno prawa administracyjnego, jak i cywilnego. Co więcej, dochodzenie roszczeń z tego rodzaju umów często odbywa się w części na drodze administracyjnej, a w części cywilnej. Przykładem takiej umowy jest umowa o dofinansowanie z polityki spójności. Jak wyjaśniono w judykaturze, mimo silnych powiązań z etapem administracyjnego przyznawania beneficjentowi dofinansowania podstawą jego wypłaty jest umowa, a wzajemne roszczenia z niej wynikające mają charakter cywilnoprawny².
3. **Ujęcie sprawy cywilnej wskazane w komentowanym przepisie nie wyczerpuje całości spraw**, które rozpoznawane są według zasad określonych w niniejszym kodeksie. W rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji RP pojęcie sprawy ma bowiem charakter autonomiczny i obejmuje również sprawy, które nie są sprawami cywilnymi, sądowo-administracyjnymi lub karnymi; sprawy te rozpoznaje sąd powszechny w postępowaniu cywilnym³. Pojęcie sprawy w tym rozumieniu obejmuje wszystkie sytuacje – bez względu na regulacje procesowe lub ich brak – w których pojawia się konieczność rozstrzygnięcia o prawach danego podmiotu („każdego”), a jednocześnie natura danego stosunku prawnego wyklucza arbitralność rozstrzygnięcia o sytuacji prawnej podmiotu przez drugą stronę tego stosunku⁴.

² Zob. uchwała SN z 19.11.2010 r., III CZP 88/10, OSNC 2011/6, poz. 63, LEX nr 612266.

³ Zob. postanowienie SN z 19.12.2003 r., III CK 319/03, LEX nr 106639.

⁴ Zob. uzasadnienie wyroku TK z 27.05.2008 r., SK 57/06, OTK-A 2008/4, poz. 63.

4. W wypadku gdy sprawa przedstawiona do rozstrzygnięcia przez sąd powszechny nie będzie sprawą cywilną ani w ujęciu materialnym, ani formalnym, ani też nie będzie sprawą toczącą się według przepisów ustawy z 6.06.1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 2018 r. poz. 1987 ze zm.), ale jednocześnie ustawa nie zastrzeże dla jej rozpoznania właściwości sądu administracyjnego, wówczas, zgodnie z art. 177 Konstytucji RP, sprawę tę rozpozna sąd powszechny w postępowaniu cywilnym⁵. Oznacza to zatem, iż ustalenie, czy konkretna sprawa została poddana rozpoznaniu w postępowaniu cywilnym, następuje przez wykluczenie jej spod osądu w sprawach rozpoznawanych w postępowaniu karnym lub administracyjnym. Sprawy te będą rozpoznawane na drodze postępowania cywilnego także wówczas, gdy nie mieszczą się w ramach rozumienia wskazanego wyżej (tj. nie są sprawami cywilnymi w rozumieniu art. 1 k.p.c. oraz art. 45 Konstytucji RP).
5. W przypadku gdy sprawa nie ma charakteru „sprawy cywilnej” (zob. także komentarz do art. 2), zachodzi niedopuszczalność drogi sądowej.
6. Jak wskazano w judykaturze, jest dopuszczalna droga sądowa w sprawie o odszkodowanie dochodzone przez powoda w związku ze zdarzeniem o charakterze publicznoprawnym, jeżeli ustawodawca nie przewidział kompetencji organów administracji publicznej do orzekania o tym odszkodowaniu⁶.

Art. 2. [Droga sądowa]

§ 1. Do rozpoznawania spraw cywilnych powołane są sądy powszechne, o ile sprawy te nie należą do właściwości sądów szczególnych, oraz Sąd Najwyższy.

§ 1a–2. (uchylone)

§ 3. Nie są rozpoznawane w postępowaniu sądowym sprawy cywilne, jeżeli przepisy szczególne przekazują je do właściwości innych organów.

1. Prawo dostępu do sądu (*access to justice*) jest gwarancją wynikającą z art. 6 EKPC oraz art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej (Dz.Urz. UE C 303 z 2007 r., s. 1). W szerokim rozumieniu dostęp do sądu obejmuje nie tylko prawo do rozpoznania sprawy przez sąd (w tym cywilny), lecz także prawo do uzyskania pomocy prawnej. Wynika ono także z art. 47 Konstytucji RP.
2. Droga sądowa w rozumieniu komentowanego przepisu oznacza **prawo do rozpoznania sprawy przez sąd cywilny** (droga sądowa *sensu stricto*). Sprawy cywilne w rozumieniu art. 1 rozpoznawane są przez sądy powszechne (rejonowe, okręgowe i ape-

⁵ Zob. postanowienie SN z 11.04.2008 r., II CSK 646/07, LEX nr 627208.

⁶ Zob. postanowienie SN z 13.05.2016 r., III CSK 244/15, LEX nr 2052528.

lacyjne – (art. 175 ust. 1 Konstytucji RP oraz art. 1 § 1 p.u.s.p. Ponadto w ramach cywilnego wymiaru sprawiedliwości mieści się także Sąd Najwyższy, który jednak nie rozpoznaje spraw cywilnych *sensu stricto*, lecz skargi kasacyjne wniesione w tych sprawach. Jest to zasada, od której przepisy szczególne mogą przewidywać wyjątek (zob. teza 4).

3. Dopuszczalność drogi sądowej **podlega ocenie sądu na chwilę wszczęcia postępowania**. Z pojęciem drogi sądowej jest ściśle związane pojęcie jej niedopuszczalności. **Niedopuszczalność drogi sądowej może mieć dwojaki charakter. Po pierwsze, bezwzględny** – w sytuacji gdy konkretna sprawa nie jest sprawą cywilną w rozumieniu art. 1, a zatem nie podlega rozpoznaniu przez sąd powszechny (zob. także komentarz do art. 186¹). **Po drugie, względny** – w sytuacji gdy pozostawia się stronie wybór co do drogi sądowej lub drogi przed innym uprawnionym organem. Ten drugi przypadek występuje niezwykle rzadko. W literaturze wskazuje się, że ma to miejsce np. w wypadku roszczeń ze stosunku pracy, jeżeli pracownik może dochodzić ich albo przed sądem pracy, albo przed komisją pojednawczą, do której kieruje roszczenie przed wystąpieniem na drogę sądową (art. 242 § 2 k.p.)⁷.
4. Niedopuszczalność drogi sądowej może być również **stała albo czasowa** (przejściowa), w zależności od tego, czy może ustąpić, czy nie. Czasowa (przejściowa) niedopuszczalność drogi sądowej występuje w przypadku, gdy przepisy szczególne wymagają uprzedniego wyczerpania wskazanego trybu, tj. reklamacyjnego, administracyjnego, ugodowego lub wewnątrzspółdzielczego. Są przewidziane w wielu obecnie obowiązujących przepisach, tj. np. art. 476 § 2, art. 842 k.p.c. czy art. 97 § 2¹ i art. 112 § 2 k.p.
5. Niedopuszczalność drogi sądowej skutkuje odrzuceniem pozwu na podstawie art. 199 § 1, jeśli jest pierwotna (istniała w chwili wnoszenia pozwu), lub umorzeniem postępowania na podstawie art. 355, jeśli jest następcza (powstała w toku postępowania). W przypadku czasowej niedopuszczalności drogi sądowej sąd powinien oddalić powództwo. Odrzucając pozew z powodu niedopuszczalności drogi sądowej – nie może poprzestać na stwierdzeniu, że sprawa przedstawiona do rozstrzygnięcia nie jest sprawą cywilną w rozumieniu art. 1 k.p.c., lecz zobowiązany jest także wskazać sąd, dla którego właściwości rozpoznanie tej sprawy zostało ustawowo zastrzeżone (art. 45 ust. 1 i art. 177 Konstytucji RP⁸).

⁷ Zob. J. Gudowski [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. 1, *Postępowanie rozpoznawcze*, red. T. Ereciński, Warszawa 2016, komentarz do art. 2, nt 14.

⁸ Postanowienie SN z 17.04.2002 r., III CK 53/02, OSNC 2003/2, poz. 31.

Olga M. Piaskowska – doktor nauk prawnych; adwokat; starszy asystent sędziego w Izbie Cywilnej Sądu Najwyższego; adiunkt na Wydziale Prawa Uniwersytetu SWPS w Warszawie; członek Polskiego Stowarzyszenia Prawa Europejskiego; współtwórca idei Szkoły Prawa realizowanej na Uniwersytecie SWPS; autorka i współautorka publikacji z zakresu prawa i postępowania cywilnego oraz karnego, a także wymiaru sprawiedliwości.

Komentarz napisany przez praktyków i z myślą o praktykach w sposób kompleksowy omawia cywilne postępowanie procesowe, tj. przepisy Księgi pierwszej Kodeksu postępowania cywilnego. Uwzględnia wszystkie zmiany wprowadzone przez ustawę z 4.07.2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz innych ustaw, a także zmiany wynikające z innych regulacji.

Nowelizacja dotyczy wielu instytucji postępowania cywilnego, w przeważającej części – postępowania procesowego. Z założenia ma ona na celu przede wszystkim usprawnienie postępowań sądowych w sprawach cywilnych, zapobieżenie ich przewlekłości i przeciwdziałanie nadużyciu prawa procesowego. Najważniejsze zmiany dotyczą wprowadzenia m.in. postępowania przygotowawczego i planu rozprawy, nowych uprawnień i obowiązków stron oraz zawodowych pełnomocników, odformalizowania zasad postępowania dowodowego, uzasadniania wyroków z urzędu, postępowania apelacyjnego, wprowadzenia odrębnego postępowania w sprawach gospodarczych.

W komentarzu w przystępny sposób wyjaśniono zasady stosowania przepisów zarówno nowych, jak i tych niezmienionych, ze wskazaniem konkretnych rozwiązań kwestii powodujących problemy w praktyce. Autorzy uwzględnili obszerny przegląd orzecznictwa oraz szereg użytecznych uwag, konstrukcje teoretyczne omawiając jedynie w niezbędnym zakresie.

Opracowanie jest przeznaczone przede wszystkim dla praktyków prawa – sędziów, adwokatów i radców prawnych.

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45
ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUPER.PL
WWW.PROFINFO.PL

